

TABLA: DOLOČITEV MEJE NA TERENU 1921-1924

Meje Prekmurja z Madžarsko so bile v grobem določene 9. 7. 1919, ko je Vrhovni svet peterice sprejel predlog teritorialne komisije o razvodnici med Muro in Rabo. Prekmurje je bilo dodeljeno Kraljevini SHS, Porabje z okoli 6.000 Slovenci pa Madžarski. Na predlog jugoslovanske delegacije dne 16. 7. 1919 je Vrhovni svet dovolil, da vojska Kraljevine SHS zasede Prekmurje, v odobrenih mejah. To se je zgodilo 12. 8. 1919.

Zaradi političnih razmer na Madžarskem so se mirovna pogajanja med zavezniki in Madžarsko zavlekla, šele po padcu socialistične (revolucionarne) vlade so ji zavezniki 16. 2. 1920 izročili besedilo mirovne pogodbe. Podpisana je bila 4. 6. 1920 v palači Grand Trianon (po katerem je dobila naziv: Trianonska mirovna pogodba) v Versaillesu pri Parizu v Franciji. Madžarski parlament jo je ratificiral 15. 11. 1920 leta.

Prekmursko mejo, določeno s podpisom trianonske pogodbe, je bilo potrebno natančneje določiti še na terenu. Konec avgusta 1921 začne delovati mednarodna razmejitvena komisija. Njeni člani so bili:

- predsednik, podpolkovnik Cree iz Anglije;
- člani: podpolkovnik Marminia iz Francije, podpolkovnik Valvasori iz Italije, podpolkovnik Janagava iz Japonske ter predstavnik Kraljevine SHS in Madžarske.

9. 11. 1921 je razmejitvena komisija na seji v Varaždinu razglasila trianonsko črto na osnovi Trianonske pogodbe. Tako določeno mejo so morale priznati še jugoslovanske in madžarske oblasti. Na osnovi dela komisije na terenu in njenih ugotovitev so jugoslovanske vojaške posadke in orožniki zapustili večinsko madžarske vasi Somorovce in Jošec (blizu Domanjševcev). Prav tako so jugoslovanske oblasti zapustile Bonisdorf in Kalch, večinsko nemški vasi (danes Avstrija), ki so ju dotlej zasedali. To je bil zadnji popravek glede dokončne meje med Kraljevino SHS in Avstrijo. Apaška kotlina je tako ostala v Sloveniji, Radgonski kot (vasi Poterna, Žetinci, Dedonci, Zenkovci, Slovenska gorica, Stara-nova vas in mesto Radgona) pa v Avstriji.

Boj za jugoslovansko-madžarsko mejo v Prekmurju pa še ni bil končan. Delo obmejne komisije so spremljali številni incidenti ob meji, vpadi madžarskih vojaških enot in čet vstajnikov, ki niso bile pod kontrolo madžarskih upravnih oblasti. V mnogih obmejnih vaseh, kamor je prihajala mednarodna razmejitvena komisija, je domače prebivalstvo pripravilo (tudi pod vplivom madžarske propagande) demonstracije v prid Madžarski.

14. 11. 1921 je predsednik Cree na skupni seji razmejitvene komisije predlagal, da bi 27 vasi ob madžarski meji odstopili Madžarski. Predlog je bil po daljših proceduralnih postopkih zavržen šele na zadnji stopnji, na veleposlaniški konferenci v Parizu 10. 11. 1922. Trianonska meja je z majhnimi korekcijami obveljala kot dokončna. Šele zatem so začeli s postavljanjem mejnih kamnov, katero delo se je končalo po dveh letih.

30. 5. 1924 je komisija še zadnjič delovala na terenu. V navzočnosti delegatov, sreskega načelnika Lipovška in orožniškega majorja Sagadina, so na tromeji ugotovili, da je tromejni kamen postavljen po predpisih mirovne pogodbe in da je meja dokončno določena z državnimi mejniki. Končni razmejitveni akt je bil podpisan 8. 7. 1924 v Zagrebu.